

АМАЛИЙ ҲАМКОРЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев
23 апрель куни Қозогистон Республикаси Президенти
Қосим-Жомарт Тоқаев билан телефон
орқали мулоқот қилди.

Давлатимиз раҳбари қардош Қозогистон етакчиси ва ҳалқига ушбу мамлакат ҳудудидаги кенг миқёсли тошкнлар натижасида инсонлар қурбон бўлгани муносабати билан ҳамдардлик изҳор этди.

Бундай табиий оғатлар кейинги пайтларда минтақамизда кузатилётган иқлимининг салбий ўзғаришлари оқибати экани қайд этилди.

Бу борада яқин амалий ҳамкорликни давом этиришга келишиб олини.

ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН СТРАТЕГИЯСИ 2030

СУВ ТАЪМИНОТИ УЧУН АЖРАТИЛАЁТГАН МАБЛАҒ ОЛТИ КАРРА ОШДИ

Самараси-чи?

Хар бир даврнинг ўз гашти бўлади. Орадан вакъулар ўтиб, ўша пайтга хос турмуш тутумларининг соғинчуну армонлари, хотиралари эсланади. Эсимда, балогат ёшимизда дугоналарим билан челак кўтариб, кўча бошидаги ховуздан сув таширдик. Бора-кела дилгир гурунглар хали-ҳамон ёдимда. Айниқса, ёз палласи ховуз сатҳи ярмидан пастлаб, суви тўқ кўкимтир туста кирган, иссанг ичингни бузуб касал қиласидаги, яъни ичишга яроқсиз бўлиб қолган пайтларда уч-турт кўча наридан, ҳатто базъзан кўшини кишлодан сув ташиганимизда бу сухбатлар авжига чиқарди...

Тоза ичимлик сув — инсон соглом ва узоқ ҳаёт кечириши таъминлайдиган мухим неъматлардан бирни. Кейнинг йилларда сайдеримизда рўй берадиган глобал экологик муммомлар, табиатга кўрсатиладиган салбий таъсири натижасида ушбу қимматли табий ресурслар камайиб бораётгани жаҳон ҳамжамиятини ташвишига солмоқда.

Рақамлар, хуносалар бу ташвишлар асосли эканни яққол ифода этиди. БМТ ҳисоботлиги кўра, сифатли ичимлик сув билан етгали

таъминланамаслик ва оқова сув тармоқлари ишламаслиги оқибатида ҳар йили дунёда 780 мини киши дезентерия ва вабодан вафот этиади. Бундай муммомларга ечим топиш учун ахолининг тоза сувга эҳтиёжини таъминлаш ва сув манбаларига салбий тасвирларинг олдини олиш долзарб вазифадир.

Ахолини тоза сув билан таъминлаш мамлакатимиз учун ҳам долзарб масала. Сўнгига йилларда ўзнилишда кенг қарорли чора-тадбирлар кўрилди. Ҳусусан, охиги

иyllarda ичимлик сув таъминоти соҳасига давлат бюджетидан 14,5 триллион сўм ёки оддигини даврга нисбатан 6 баробар кўп маблаб ажратилди. 31 минг километр масофага ичимлик ва оқова сув тармоқлари тортилди, 1200 та сув иниготида қурилиш-таммилаш ишлари бажарилди. Мингта маҳалладаги 6,5 миллион аҳоли яшайдиган хонандонларга илк бор тоза ичимлик сув кириб борди.

► Давоми 3-бетда

“Яшил макон”

ОРОЛБҮЙИГА ЯНГИ ХАЁТ КИРИБ КЕЛДИ

Илгари тўлқинлари мавж үриб турган дengiz қирғогидан узоқларга кўз ташлайман. Сувни тўлқинларнириб турдиган шабада энди қуриган дengiz тубидаги кумтўзонларни кўтариб эсмоқда. Умид билан узоқларга термиламан — охири кўринмайдиган сахро. Бугун курук-қаҳшаган чўл ўрнида яшил қопламалар пайдо бўлмоқда. Бу эса кўнглимга озигина бўлса ҳам илиқлик олиб киради.

► Давоми 3-бетда

Маҳалланинг бир куни

ОДАМЛАР БУГУН ФАРОВОН ЯШАШИ КЕРАК

Маҳалла азалдан қадриятлар макони, тарбия маскани, ҳамжихатлик манзили ва одамлар яшайдиган мустаҳкам кўргон сифатида қадрланиб келинади. Бу гўшада яшайдиганлар ўз кувончу ташвишларини, ютуқ ва камчиликлари, яхши ва ёмон кунларини биргаликда баҳам кўради. “Маҳалла еттилиги” ташкил қилиниши ва аниқ вазифалари белгилаб берилиши ҳам бу мўъжаз гўшанинг янада равнақ топishi ўйладиги мухим қадамлардан биридир.

“Маҳалла еттилиги”нинг боши бўлган ранс эҳтиёжданд оиласларнинг ўй-жойини яхшилашга, ҳоким ёрдамчиси ишсизларнинг иш топишига кўмаклашса, ёшлар етакчиси йигит-кизларни турли тўғаракларга чорлади, хотин-қизлар фаоли саларни самара

► Давоми 2-бетда

Таълим тараққиёти

ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ЎҚИТУВЧИ

заковатли авлодни вояга етказади

Ўқувчилар муваффакиятини синфдаги болалар сони, синф хоналари жиҳозланishi, дарс давомийлиги таъминлаши билан бирга, унинг асосий омили муаллимнинг салоҳиятидир. Қаҷонки, ўқитувчи боланинг маънавий куввати, таълим олиш истагини кўллаб-куватласа, унга зарур билим ва кўнимини берса олса, ўша ерда заковатли болалар етишиб чиқади.

Ўқувчидаги ўқиши, ўрганиш истиғати мажбуран шакллантирилмайди, факат ўқитувчи ишончи ва малакали ёндашувигина унга кўмак бериси мумкин. Бу эса педагогдан юксак касбий маҳорат ва малака талаб этади.

Президентимизнинг 2021 йил 25 январдаги “Халқ таълими соҳасидаги илмий-тадқиқот фоилиятини кўллаб-куватлаш ҳамда узлукисиз касбий ривожлантриши тизимига трансформация қилинди. Бундан кўзланган асосий мақсад педагогикнинг малакаси замон талабига мос равишда юксалиши учун шарф-шарори яратиш, малака ошириш тизимини такомиллаштиришдан иборат.

► Давоми 5-бетда

“Ўзсувтаъминот” акциядорлик жамияти маълумотларига кўра, биргина 2023 йилда бу йўналишда барча дастурлар доирасида бюджетдан ажратилган 5,4 триллион сўм ҳисобига 11 минг 207 километр ичимлик ва 593 километр оқова сув тармоғи тортиди, 1740 та ичимлик сув ҳамда оқова сув иншооти қурилди ва реконструкция қилинди.

Бахор ХИДИРОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбери

► **Бошланиши 1-бетда**

— Ичимлик сув муаммоси кўп йиллардан бўён ахолини қўйнаб келарди, — дейди Сурхондарё вилояти Денов туманидаги “Катта Каражи” маҳалла фуқаролар йигини раиси Ойсара Халилова. — Якни-якинчага узоқ масофадан сув ташиб ичганимиз. Албатта, бу ахоли, айниқса, аёлларнинг турмушини оғирлаштиради. Қолаверса, ичимлик сув сифати талағба жавоб бераслиги инсон саломатлигига ҳам ўз тасвирини ўтказади. Охирги йилларда босқичма-босқич тоза сув тармоқлари тортиди ва қарий уч мингга яқин ахоли бутунги кунда хонадонигача етказилган марказлашган тармоқдан тоза сув ичяпти. Сув етиб бормаган битта кўчамиз бор, унга ҳам бу йил тармоқ тортиш режада турди.

Маҳалла аҳни томорқа имкониятидан фойдаланниб карам, пиёз ва бошқа экинлар етишигиди. Тог этагида жойлашган кишлак аҳлининг экологик тоза маҳсулотлари нафакат мамлакатимиз, балки кўшни давлатлар бозорларидан ҳам харидоргир. Кишлак ҳаётидаги рўй берадиган ижтимоний-иқтисодий ўзариншлар, табиияти, аҳолининг тадбиркорлик фаoliyati ривоҷида ҳам янги истиқборларни очмода.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида бу йўналишдаги ишларни изчил давом этириш ва барча ахоли пунктларини тоза ичимлик сув ва оқова хизматлари билан кафолатли таъминланшинг молиявий меҳанизмларни жорий қилиш визуални бегилганланг.

“Ўзсувтаъминот” акциядорлик жамияти маълумотларига кўра, биргина 2023 йилда бу йўналишда барча дастурлар доирасида бюджетдан ажратилган 5,4 триллион сўм ҳисобига 11 минг 207 километр ичимлик ва 593 километр оқова сув тармоғи тортиди, 1740 та ичимлик сув ҳамда оқова сув иншооти қурилди ва реконструкция қилинди.

“Ўзсувтаъминот” стратегиясида бу йўналишдаги ишларни изчил давом этириш ва барча ахоли пунктларини тоза ичимлик сув ва оқова хизматлари билан кафолатли таъминланшинг молиявий меҳанизмларни жорий қилиш визуални бегилганланг.

Шу билан бирга, Европа тикланиши ва тараккӣ банки иштирокида 60,4 миллион доллар қўйматта тенг “Оқтош ва Пашхўрт” ер ости сув манబаларидан сув кувири куриши ўйли билан Сурхондарё вилояти Музработ туманинг сув таъминоти яхшилаш” лойҳаси ҳам вилоят аҳолиси учун катта кулайлик яратади.

СУВ ТАЪМИНОТИ УЧУН АЖРАТИЛАЁТГАН МАБЛАГ ОЛТИ КАРРА ОШДИ *Еса параси-чи?*

ишлари якунланди. 75 та маҳаллада истиқомат қўливлари 250 минг ахоли марказлашган тоза ичимлик сув ҳамда 24 та маҳалладаги 73 минг ахоли оқова сув хизматлари билан таъминланади.

Ўтган йилги барча лойҳалар натижасида 2 мингдан ортиқ маҳалладаги 1 миллион 100 минг ахоли илк бор ичимлик сув билан таъминланаби, 2,5 миллион ахолининг таъминоти яхшиланди. Аҳолининг марказлашган ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси 74,4 фойздан 77,2 фойзга етказилди.

Авваллари юртимизнинг жанубий минтақасида одамларнинг сувга эхтиёжи дарёлардан сув олиш орқали таъминланган бўлса, бутунги кунда халқаро молия институтлари иштирокида бир неча йирӣ лойҳа амалга оширияпти, — дейди “Ўзсуvtamminot” акциядорлик жамияти бошқарма бошлиги Асилжон Муҳиддинов. — “Тўпланг сув омбори манбалари ҳисобига ичимлик сув таъминотини яхшилаш” лойҳаси шулардан бири. Қиймати 2 триллион 600 миллиард сўмдан кўпроқни ташкил этадиган лойҳа доирасида куввати бир кечка-кундузда 200 минг метр куб бўлган ичимлик сув тозалаш иншооти курилиб, 358 километр магистрал сув тармоғи тортмоқда. Бутунги кунда Сарисиё, Денов ва Шўрчи туманларининг 123 та маҳалласида яшовчи 581,2 минг ахолининг ичимлик сув таъминоти ва сифати тубдан яхшиланди. Лойҳа тўлиқ якунланганча, вилоятнинг 11 туманида яшовчи ахолининг сув таъминотида муаммо бўлмайди.

Кашқадарё вилояти ахолисининг обихаётга эхтиёжини таъминлаш учун хорижий молия институтлари иштирокида “Косон ва Муборак туманлари марказлари ҳамда Китоб-Шахрисабз ер ости сув конидан сув олиши кувларлига яхин бўлган кишлак ахоли пунктларининг сув таъминоти тизимини реконструкция қилиш” ҳамда “Шахрисабз шахри ва Китоб тумани марказида оқова сув тизимларини реконструкция қилиш ва куриши” лойҳалари амалга оширияпти. Бунда ер ости кукурлари кувватини ошириш ҳисобига тоза ичимлик сув таъминотида ижобий ўзиришлар бўлдиган.

“Зарафшон дарёси сувидан фойдаланиши ҳисобига Жиззах вилоятининг ичимлик сув таъминотини яхшилаш” лойҳаси доирасида Бахмал, Галлаорол, Паҳтакор, Дўстлик, Мирзачўл туманлари ва Жиззах шаҳри аҳлининг таъминоти яхшиланди.

Курғочил минтақада жойлашган Бухоро вилояти Қоракўл тумани ахолиси учун ҳам ичимлик сув танқислиги жийдид муаммо эди. Жаҳон банки иштирокида Олот ва Қоракўл туманлари ичимлик сув таъминотини яхшилаш бўйича лойҳа амалга оширилганига ҳали кўп бўлмади. Натижада ушбу туманларининг чекка кишлолари ахолиси ҳам тоба обиҳаётдан баҳраманд бўлмоқда.

Қоракўл тумани санитария-эпидемиологик осоиштитлик ва жамоат саломатлиги бўлими бошлиги Валижон Орзивеңнинг айтишича, тоза ичимлик сув сабаб охирги иккни йилда ўтқир диарея уч баробар камайди. Илгари ўтқир юқумли касаллик алломатлари аҳён-аҳёнда учраб турарди, охирги йилларда кайф этилмаятти. Ичтерлама, паратиф умуман рўйхатта олинмади. Юқиши омили кўпинча сувга боғлиқ бўлган

тоза ичимлик сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик ишлари туғайли бу жойларда энди ахоли сув таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Президентимизнинг “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни

таъминотидан баҳраманд бўлмоқда.

Тумандаги Қириқ маҳалласи ўтган асрнинг 80-йилларида тортиган кувулар орқали жадвал асосида тоза ичимлик сув билан таъминланган. Бирок 4 та кўчага сув кувларли умуман кирмаган. Чувалачи маҳалласиде эса ахоли кўп йиллардан бўйнудан сув ичиб келган. Аслида, бунака мисоллар кўп. Бунёдкорлик иш

Аброрали МАМАЖОНОВ,

Статистика агентлиги

Макроиктисодий индикаторлар ва миллий ҳисоблар бошқармаси бошлиги

Яширина иқтисодиёт давлат бюджетига тушумларни камайтиради, бизнес субъектлар ўртасида эрkin рақобат мухитини бузади, хукуматнинг иқтисодиётни ривожлантиришга каратилган инвестиичлар ҳамда аҳолини ижтимоий қўллаб-куватлаш бўйича дастурларни мөлиялаштириш имкониятларни чеклайди.

Шу сабабли жаҳон миқёсида, айниқса, ривожланяётган мамлакатларда яширина иқтисодиётни кисқартиришга aloқida ўтибор қаратилмоқда. Унга қарши кураши, эн аввали, бўнада таҳлил ҳажмини бутун иқтисодиёт ва унинг тармоқлари бўйича имкон қадар аниқроқ баҳолаш заруратини келиради.

Президентимиз раҳбарлигидаги 2020 йил 27 июль куни яширина иқтисодиёт улушини кисқартириш бўйича ўтказилган иғтишчилик, давлатимиз раҳбарлигин 2020 йил 3 августрасида яшорига асоссан тасдиқланган 2020-2025 йилларда Ўзбекистон Республикаси статистикасини ривожлантиришнинг миллий стратегиясини амалга ошириш бўйича "Ийлар ҳаритаси" да яширина иқтисодиётни баҳолаш, кўйламини кисқартириш ва зифалари белgilanishi by масаласи нечоглиқ муҳим эканини кўrsatadi.

БМТ, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Евростат каби нуфузли халқаро ташкилотлар ишлаб чиққан "Миллий ҳисоблар тизими — 2008" халқаро стандартида макроиктисодий кўргатичларни ҳисоблашда ишлаб чиқариш чегараларни доирасида барча иқтисодий фаолиятни турлари, уларнинг рўйхатдан ўтган ёки ўтмаганини, қонуний ёки ноқонунийлиги, маълумотлар манбайдаги маълумотларни ўтказибди.

Амалиётда кўйланиладиган усуллар кўплиги, турличалиги, ўзига хослиги яширина

тўғри ўрганиш имконини беради. Мазкур кузатувлар доирасида кузатилмайдиган иқтисодий фаолиятни иштирокчilariдан уларнинг ишлаб чиқариш (кўргатилган хизматлар) ҳажмлари, якуний истемол ёки ишлаб чиқариш максадларида харажатларни каби маълумотларни юйлини ҳамда таҳлил қилинади.

Истемол усулни доирасида сўров ўтказиш орқали уй хўжаликларининг озиқ-овқат, ноозик-овқат маҳсулотлар ҳамда хизматларни кузатувлади. Бунда одатда

нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни жорий қилинган бўлиб, шаҳаре уй хўжаликларни таъминлаш ҳамда ўзган танланма кузатувларни асосида борасидаги таҳлил қилинади.

Бундан ташқари, халқаро тажрибада яширина иқтисодиётни кузатилмайдиган таърифидаги тадбиркорларни таъминлаш ҳамда ўзган танланма кузатувларни асосида борасидаги таҳлил қилинади. Улардан энг кенг тарқаланиши таърихи тадбиркорларни таърифидаги тадбиркорларни таъминлаш ҳамда ўзган танланма кузатувларни асосида борасидаги таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Бундан ташқари, яширина иқтисодиётни кузатилмайдиган таърифидаги тадбиркорларни таъминлаш ҳамда ўзган танланма кузатувларни асосида борасидаги таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

Амалда нарасмий иқтисодиётни статистик баҳолашни амалиётни ялпи ички маҳсулот, ялпи худудий маҳсулот, тармоқларни таъминлаш ҳамда таҳлил қилинади.

26 апрель – Ўзбекистон халқ шоири

Мухаммад Юсуф таваллуди куни

БУ ЁРУФ ДУНЁДА ЎЧМАС ЧИРОГИМ

ёхуд ортда қолган из

Сирожиддин САЙИД,
Ўзбекистон халқ шоири

Ҳазрат Алишер Навоий “Махбуб ул-кулуб” асарининг “Назм гулестонининг хушнамга қушлари” фаслида соҳибкамол шоирларга баҳо бераркан: ... оламда завқу ҳол аҳли булар латояфиби била масрурдурлар ва булар маорифи била хузур қилурлар”, деб эътироф этиди. Ўлуг бобомизнинг бу таърифига “завқу ҳол аҳли” қалбидан аллақачон жой олган булбузабон шоиримиз Мухаммад Юсуф ижоди ҳам бевосита тааллуклидир, деб ўйлаймиз.

Элу юргингидаги кадду бастини юқсан, муносиб сўз билан кўрсата билмок ҳамма шоирларга ҳам наиси қиласвемайди. Тақдирининг бешашфат ҳукмими қарангим, Андикондан чиқсан яна бир шоирига Захиридан Мухаммад Бобур умрини раво кўрмиш. Тақдир — ҳадид.

У озод, диллар Ватанини бир фарзанд янглиг сидкундидан, қўнглини осмонлардай кенг очиб куйлаб ўтди.

“Эй дўстларим, дунёда ортда қолган из яши”, деган шоирдан эльдошлари қалбидан ўтмачиз из колди. Ҳокисор, меҳнаткаш элни, улуг Ватанини ўзига хос, ҳаммага тушинарларни қилиб тараннум этиди. Қизалдоджай севгиси, қапаладиги мұхаббатини шабнамга үйлесган майсалар мисол тоза, бегазрас ва иҶадоасиз айтиб ўтди.

Муҳаммад Юсуфни болалар яхши кўради, ҳижжатда қабыллаётган лолалару тўйига қатлама қабыллаётган кайвон холалар яхши кўради. У ҳалол ва поктийт элининг ҳалол бир дилбанди сифатида “Ёрғлан кўйларга термулиб юриб, Шу ялпиз далада мен ҳам бўй етдим. Кейин шеър ўйқлади тушишга кириб, Кейин ўзим ўйқлава Тошкентга кетдим. Навоий сатрига термулиб юриб, Тўйдим жамолини бу кўхна элим, Кейин сен изладинг тушишга кириб, Кейин ўзим излаб ённега келдим”, деб хирмондаги бурик толада беланчаги чайдалаётган болага ҳам ҳисоб беришдан тортигинмайди. “Хирмондаги бола” қақалоқ шоир учун ҳололлик-поқлик разми, эл ва Ватан тимсоли, унинг энг тоза, покиза сўзи ҳам шу:

Мен келдим шул шаффоғ сузимни топиб,
Мен бўйдим, юракдан Ватанини севмоқ
— Беланчак осиган толларни ўтиб,
Чақалоқ кўзига ҳалол термулимоқ...

***

Ҳақиқий шеърият ҳамиши фидойилини талаб қилиди, шоирдан беъд курбонликни, ўзини ўзи шафқатизларча Сўзга баҳшида этмоқни сўрайди. Муҳаммад Юсуф чин шоир эди, шундайлигича колди. У иккаки чиққанидан бўён бир одам зотига берилмис нима-ни куончун изтироб, меҳнату замахат, баҳту фарогат бўлса, ҳамма-ҳаммасини шеърия, шеърларига сарфиди. Ўзини, якинлари, гулдай қизчаларини бари орому ҳолватини ҳам шеърга алмасди. Ҳамиши камгат, ийманбий юргувчи бир шоир сўзбозлар сўзбуруншар дунёсига шеър учун ахиси юшамоқ, жонини, борлигини сарфламоқ қандоқ бўлишини ҳаётни, китоблари илиа кўрсатиб кетди. Шунинг учун “Нима қўлсан шеър ишқида қилдим мен”, деган сатри ҳам энди бутун ҳаётим икодига ўзи қўйиб кетган хулосадай жаранглайди. “Юртим, сени иддаолар қўймай севаман”, деб айтганди ҳам нечоглиқ ҳақ эди.

Истиколол даврида юртда қанчалар айлур кўпкликлар солинига янглини неча аизу айтди, китоблари илиа кўрсатиб кетди. Шунинг учун “Нима қўлсан шеър ишқида қилдим мен”, деган сатри ҳам энди бутун ҳаётим икодига ўзи қўйиб кетган хулосадай жаранглайди. “Юртим, сени иддаолар қўймай севаман”, деб айтганди ҳам нечоглиқ ҳақ эди.

Истиколол даврида юртда қанчалар айлур кўпкликлар солинига янглини неча аизу айтди, китоблари илиа кўрсатиб кетди. Шунинг учун “Нима қўлсан шеър ишқида қилдим мен”, деган сатри ҳам энди бутун ҳаётим икодига ўзи қўйиб кетган хулосадай жаранглайди. “Юртим, сени иддаолар қўймай севаман”, деб айтганди ҳам нечоглиқ ҳақ эди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Йўқса етмасидик Сўзиниң қадрига, Пойига минг садқа етмасидик жон,

Абдулла Орипов Муҳаммад Юсуф билан устоз ва шоигир бўлиб бирга Догистон ҳалқ шоири. Расул Ҳамзатовнинг таваллуд тўйига Махачкальяга боргандарини, Расул бобонинг Муҳаммаджонни дарров яхши кўриб қолганини, унга шеър ўқитиб, “Шеъри ўзимдай ўқиркансан”, деб мақтаганини aloҳхода мөрх ва согинч билан эслайди. Бу хотираларнинг ўзи ҳам, у дийорлашувлар ҳам бутун шеърий согинчларга айланган.

Кўнидай учуб қучогингдан дунё кездим, Кезиб-кезиб топганларим Согинч бўлди,

Ватанинг қадрига, дўстнинг қадрига, Кунларнинг қадрига шу дориломон... Дунчеда норасо, ношукр фарзанд бўлишдан ҳам ёмони ўйқ. Шоир учун бу энг изтиробли ҳолат. Улуг аждодларга муносиб во-рис бўлиб яшамоқ туйгуси унинг юрагининг юқсан ва нурланни турган порлоқ кирраси. Ҳаёт тирикликинг, фарзандлик ва шоирлигининг бор мазмун-моҳиятини у шу киррадан турбий белгилайди.

“Муҳаммад Юсуф шеърларини рай-хонлардай экиб кетди”, деганди муҳлис-

Сурат матбуотда биринчи маротаба берилмоқда.

Канча олис кетсам шунча қадринг сездим. Кайда юрсам ёди меҳрин овчин бўлди. Айланасин кора қошу қўзингдан-а, Ўзингдан қўймасин, ҳалқим, ўзингдан-а!

***

Устоз-муаллимлар даврасида шеър, адабий ҳақида гап кеттанди, домлалардан бирни “Сўз Ватандай бўлмоги керак!” деган чирийли иборани ишлатган эди. Сал бани баландарлар, китобий роҳ тобайдай туюла-са-да, ҳар холда шоир сўзининг саломиги, миқеёс дараёйини беълигидер бераидиган тўрги гап. “Имон йўқ гўшада эҳром қайдадир”, деди Муҳаммад Юсуф. Унинг назаридан Сўз Ватан тушунчаси янглини қадрила ва азиз. “Мен нетиб шоир ўйлай. Бир қалом ўйнотмасам. Жон қадар бир сўз сўраб, Бир қалом шеър айтмосам”, дейдиганида шоир азимига ҳам нечоглиқ ҳақ эди.

Истиколол даврида юртда қанчалар айлур кўпкликлар солинига янглини неча аизу айтди, китоблари илиа кўрсатиб кетди. Шунинг учун “Нима қўлсан шеър ишқида қилдим мен”, деган сатри ҳам энди бутун ҳаётим икодига ўзи қўйиб кетган хулосадай жаранглайди. “Юртим, сени иддаолар қўймай севаман”, деб айтганди ҳам нечоглиқ ҳақ эди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.

Эркин энгин гўдаги сulton, Сultonни мард инсон бўлади.
Даҳри дун ҳаммадон қолади, Биздан ёзод Ватан қолади!

Илк шеърларни билан катта устозлар назарига тушгаш, мудом уларнинг диккэт-этиборида бўлган, “осмонқалб шоир” деб ном олган шоигирдинг ҳам шоигирлари кишига муддатда кўпайиб кетди.

Одам билан узгарав макон, Дунёларга достон бўлади.